

відповідальності, можливо лише ставити питання про наявність обставин, які пом'якшують відповідальність. Такий стан пояснюється відсутністю законодавчо закріплених критеріїв визначення нежиттєздатності конкретного хворого. Лікар зобов'язаний боротися за життя пацієнта до кінця, гобто до підтвердження факту смерті мозку. Існує чимало прикладів, коли хворий вважався безнадійним, але за допомогою лікарів поступово відновлювалися функції його органів і він одужував. На це вказував ще академік Б.В. Петровський [10, с.3].

Незважаючи на те, що офіційних даних про вбивства з метою одержання органів для трансплантації в Україні не існує, але розширення практики застосування трансплантацій органів і тканин людини та постійний дефіцит донорських органів і тканин збільшують можливість зловживань у цій галузі. Кримінально-правова наука повинна прогнозувати різні види злочинів та їх причинову базу на найближчі роки та перспективу. Це дозволить в майбутньому запобігти зростання злочинної практики в галузі трансплантації і кримінально-правовими засобами перешкоджати цим процесам.

Список літератури: 1. Конституція України. К., 1996. 2. Горелік І.І. Правовые аспекты пересадки органов и тканей. Минск, 1971. 3. Там же. 4. Науково-практичний коментар КК України від 5 квітня 2001р. / За ред М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. К., 2001. 5. Горелік І.І. Квалификация преступлений, опасных для жизни и здоровья. Минск, 1973. 6. Бородин С.В. Преступления против жизни, здоровья, половой свободы и половой неприкосновенности. Екатеринбург, 2000; Уголовное право. Часть особ.: Учебник / Отв. Ред. Б.В. Здравомыслов, С.Г. Келина, Ш.С. Рахмова, М.А. Шнейдер. 1968. 7. Зырянов В.Н. Полуприкрытие по службе, совершаемое в правоохранительной сфере. Ставрополь. 8. Тихонова С.С. Уголовно-правовые проблемы прижизненного и посмертного донорства в РФ. Монография. Н-Новгород, 2002. 9. Горелік І.І. Правовые аспекты пересадки органов и тканей. Минск, 1971. 10. Петровський Б.В. В запиті донора // Правда. 1968. 1 фєвраля.

Надійшла до редакції 28.11.2002 р.

О.П. Угровецький

Використання технічних засобів у діяльності Державної служби охорони

Державна служба охорони як самостійний підрозділ у системі Міністерства внутрішніх справ України відіграє надзвичайно важливу роль у боротьбі зі злочинністю [3]. Це пояснюється низкою факторів, до яких можна віднести те, що зазначена служба базується на розгалуженій єдиній централізованій мережі, яка складається з територіальних підрозділів, утворених у всіх містах та багатьох інших населених пунктах України; має значний матеріально-технічний потенціал, а також на належним чином підготовлені професійні кадри.

Найбільш перспективним, надійним і в той же час дешевим видом охорони є централізована охорона об'єктів за допомогою технічних засобів, які сьогодні складає основу служби. Державна служба охорони пройшла досить

значний шлях становлення і розвитку, проте переломним етапом можна вважати 1965 р., коли відповідно до урядової постанови "Про поліпшення організації охорони підприємств, установ та організацій" було здійснено широко-масштабні заходи щодо широкого впровадження в охорону саме технічних засобів, подальшого їх удосконалення та здешевлення [3]. Новий етап розвитку охорони розпочався 1970 р. з прийняттям постанови "Про удосконалення охорони об'єктів народного господарства", якою було передбачено заходи з докорінного переозброєння охорони новими технічними засобами сигналізації в поєднанні з автомотопатрульною службою.

Сьогодні охорона об'єктів і приміщень з особистим майном громадян за допомогою технічних систем є одним із головних і перспективних напрямків діяльності державної служби охорони. Це знайшло своє відображення і в Положенні про Державну службу охорони при Міністерстві внутрішніх справ України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2001 р. №1053 [1]. Кількість пунктів централізованої охорони (ПЦО) та спостереження, що діють у системі державної служби охорони, складає відповідно 363 і 106. Переважну більшість з них уже модернізовано і оснащено сучасними системами спостереження. За допомогою технічних засобів охороняється та контролюється 42 тис. господарських об'єктів з 50 тис., які охороняються державною службою охорони, 56254 відокремлених приміщення та 56310 квартир. З них 4906 установ банків, 1208 кімнат зберігання зброї та боєприпасів, 961 кімната зберігання наркотичних і отруйних речовин, 281 музейний заклад.

Отже, охороні за допомогою технічних засобів приділяється все більше уваги. Переваги такої охорони такі: на відміну від людини, технічна система не втомлюється, не може бути в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, засинати на чергуванні і, як наслідок, помилятися в діях з реагування, ця система виключає "крадіжки за змовою"; вона моментально реагує на вторгнення на об'єкт, технічна система дозволяє фіксувати події на об'єктах, які охороняються, зберігати зображення, що відіграє важливу роль у розкритті злочинів; вона мінімізує витрати на охорону (вартість охорони за допомогою ПЦО на порядок нижча, ніж за допомогою фізичної охорони); ця система дозволяє для охорони більшої кількості об'єктів задіяти меншу кількість особового складу [4].

Варто зауважити, що навіть фізична охорона об'єктів у наш час не може забезпечити в повному обсязі поставлені завдання без використання технічних засобів. Тому, майже 100% об'єктів, що охороняються, обладнано засобами сигналізації, понад 90% підключено до пунктів централізованої охорони. Використання технічних засобів сприяє своєчасному отриманню охоронцем сигналу про спробу проникнення на об'єкт, що охороняється, дозволяє спостерігати за діями порушника та виключити можливість несподіваного нападу на охоронця. Крім того, прилади технічного контролю за несенням служби дозволяють контролювати виконання охоронцем своїх функцій без відвідування об'єкта і навіть спостерігати за його діями з чергової частини або ПЦО за допомогою системи відоспостереження.

Відповідно до Концепції реформування Державної служби охорони [2], тривають організаційні та практичні заходи щодо перебудови діяльності технічних підрозділів цієї служби. На розвиток охорони за допомогою технічних засобів суттєво вплинуло створення державного закритого акціонерного товариства "Охорона – Комплекс". У 21 регіоні країни утворені і набули юридичного статусу його представництва, де працює майже 3 тисячі фахівців. Саме їм передаються функції щодо прослукування, монтажу, технічного обслуговування засобів охоронної сигналізації, спостереження від технічних підрозділів Державної служби охорони. Діяльність потужного спеціального підприємства, яке перебуває у сфері корпоративного управління Державної служби охорони, дозволило суттєво підвищити конкурентоспроможність за всіма напрямками технічної охорони, сконцентрувати і використовувати поєднувальні кошти для розробки та виробництва в Україні сучасних систем і засобів охоронного призначення, здійснювати переснащення і модернізацію ППО [6].

За період свого розвитку технічна охорона пройшла шлях від найпростішої механічної і електричної сигналізації до сучасних інтегрованих систем на базі комп'ютерної техніки. За останні 5-6 років охорона за допомогою технічних засобів поділяється на більш високий рівень за рахунок нового покоління обладнання, яке використовується з цією метою. Підвищилася якість охорони, розширилися її можливості. Технічні засоби охорони, які використовуються в наш час, сконструйовані на сучасних мікросхемах, що значно укріпило їх надійність порівняно із засобами, створеними на механічних реле, підвищилася швидкість систем.

Однією із складових системи централізованої охорони є об'єктові технічні засоби (приймально-контрольні прилади, об'ємні, акустичні, сейсмічні, комбіновані сповіщувачі датчики, що реагують на задимлення чи високу температуру, спробу злому сейфів за допомогою механічного інструмента чи газового пальника, звукові і світлові оповіщувачі та ін.), які наявні у великому асортименті. Сучасні датчики і сповіщувачі мають високу надійність, малі габарити, сучасний дизайн, можуть встановлюватися приховано, працюють від резервного живлення. А такі сповіщувачі як, наприклад, акустичні і сейсмічні 5-6 років тому вітчизняним охоронцям ще взагалі були невідомі.

Приймально-контрольні прилади (централі) як закордонного, так і вітчизняного виробництва, які використовуються Державною службою охорони, оснащені автономним резервним електроживленням, що дозволяє здійснювати охорону навіть у умовах аварійного чи планового відключення електроенергії. Вони можуть використовуватися як в автономному режимі (з подачею сигналу на світловий і звуковий оповіщувачі), так і з підключенням до пунктів централізованої охорони. Прилади, які використовувалися раніше, були громіздкі, втрачали працездатність у разі відключення електроенергії, спричиняли велику кількість помилкових тривог.

Службою охорони використовуються також системи передачі сповіщень, які забезпечують постійний контроль каналу зв'язку, негайне надходження

повідомлення про спрацювання сигналізації на ПЦО, а звідти – безпосередньо в автомобіль групам затримання, екіпаж яких озброєний вогнепальною зброєю, засобами захисту і активної оборони, пройшов спеціальну підготовку і володіє інформацією про розташування та особливості об'єктів, що охороняються.

Сучасні системи, встановлені на пунктах централізованої охорони, на відміну від тих, що використовувалися раніше, дозволяють одержувати повну інформацію про те, в якому конкретно приміщенні спрацювала охоронна, пожежна чи тривожна сигналізація. У разі встановлення відповідних датчиків можна одержувати інформацію про витікання газу, збільшення чи зменшення температури понад допустиму норму, затоплення тощо. Одночасно з надходженням відповідного сигналу на ПЦО апаратура дозволяє передати повідомлення на пейджер чи мобільний телефон керівнику або відповідальній особі об'єкта, що охороняється.

Для спеціальних об'єктів сьогодні вже недостатньо обладнання тільки охоронною і тривожною сигналізацією. Система безпеки передбачає, крім зазначених, ще й системи відеоспостереження та системи санкціонованого доступу. Сучасні системи дозволяють допускати чи обмежувати доступ конкретних осіб в усі або певні приміщення у визначений час доби, визначені дні тижня, здійснювати фіксацію і реєстрацію часу прибуття, необхідних осіб у конкретні приміщення, вибуття з них, а також облік робочого часу, швидко визначати місцезнаходження співробітника або порушника, керувати ліфтами, турнікетами, освітленням, вентиляцією і т. ін. зі збереженням необхідної інформації у пам'яті комп'ютера, автоматично вкочати системи запису відео зображення при спрацюванні датчика.

У Державній службі охорони приділяється значна увага забезпеченню належної якості технічних систем, які використовуються в її діяльності. Для прийняття обґрунтованих рішень щодо відповідності параметрів того чи іншого виду обладнання охоронного призначення функціям, покладеним на нього, інколи недостатньо простого ознайомлення з описом його роботи. Тільки детальний і комплексний аналіз продукції, який розпочинається із обстеження місця її виробництва, а завершується експлуатаційними випробуваннями зразків у реальних умовах охорони, може підтвердити або спростувати характеристики, заявлені виробником або постачальником обладнання.

Саме такий принцип використано Головним управлінням Державної служби охорони при МВС України в процесі формування "Переліку технічних засобів, рекомендованих для організації охорони об'єктів та діяльності підрозділів охорони". Перелік розроблено для впровадження єдиної технічної політики в галузі охорони об'єктів та організації діяльності підрозділів Державної служби охорони і підприємств, створених за її участю. Цей документ містить відомості про технічні засоби, які сертифіковані в Україні, пройшли серію лабораторних випробувань у Дослідно-впроваджувальному центрі Головного управління Державної служби охорони при МВС України та експлуатаційних випробувань в її підрозділах, відповідають прийнятим у цій службі тактиці охорони об'єктів і мають вищий, порівняно із середньо-ринковим, рівень спо-

живчих властивостей, що підтверджується фактивними Державної служби охорони.

З метою забезпечення дотримання законодавства України в галузі сертифікації продукції у системі МВС при Головному управлінні Державної служби охорони утворено і акредитовано в Державній Системі сертифікації продукції УкрСЕПРО на технічну компетентність і незалежність Державний центр сертифікації технічних засобів охорони і охоронно-пожежної сигналізації. Для того щоб технічні засоби охорони відповідали встановленим вимогам, має бути організовано їх виробництво на рівні світових стандартів, забезпечено якість, надійність і безпеку для споживача. Від цих показників залежить життя і здоров'я споживачів продукції, збереження їх майна. Світова практика виробила механізм, який дозволяє забезпечити якість і безпеку продукції для споживача, не обмежуючи прав виробника. Цей механізм – сертифікація, тобто дії третьої сторони, які свідчать про те, що ідентифікована належним чином продукція відповідає вимогам відповідного стандарту чи іншого нормативного документа. Сертифікація, в першу чергу, спрямована на захист прав споживача [5].

Для проведення технічної експертизи зразків систем централізованого спостереження, об'єктових приймально-контрольних приладів, електронних сповіслювачів, джерел резервного електроживлення і систем реєстрації аудіоінформації, які існують на світовому ринку, при Головному управлінні Державної служби охорони утворено Дослідно-впроваджувальний центр технічних засобів охорони, який виконує функції щодо здійснення єдиної технічної політики в галузі розробки систем, приладів і сповіслювачів охоронної сигналізації, їх промислового освоєння і виробництва, вироблення рекомендацій з питань тактики використання, впровадження і обслуговування технічних засобів охорони. З метою здійснення єдиної технічної політики в технічній охороні, Головним управлінням Державної служби охорони розроблені і розробляються галузеві стандарти України, в яких викладено вимоги до класифікації і методики випробування систем сигналізації, відеоспостереження, систем контролювання доступу тощо, а також вимоги до технічної укріпленості та обладнання системами безпеки об'єктів різних категорій.

Зважаючи на викладене, можна зробити висновок, що ефективність діяльності Державної служби охорони значною мірою залежить від забезпечення її сучасними технічними засобами охорони, які, проте, мають відповідати вимогам якості і безпеки для споживача.

Список літератури: 1. Положення про Державну службу охорони при Міністерстві внутрішніх справ України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2001 року № 1053 // Офіційний вісник України. 2001. № 33. 2. Концепція реформування Державної служби охорони: Затверджено наказом МВС України від 14 лютого 2000 р. 3. На шляху створення, становлення і розвитку вітчизняної служби охорони // Державна служба охорони: офіційне видання Асамблеї ділових кіл України Лідери XXI століття. Харків, 2002. 4. Маремуха П.П. Технічна концепція охорони об'єктів // Охоронні системи. 1999. № 2(8). 5. Черкашин А.И. Сертифікация оборудования // Охоронні системи. 1998. № 1(2). 6. Шаповал В. Госслужба охраны – сочетание мощи, дисциплины, предпринимательской победности и надежности // Деловая жизнь. 2001. № 3-4.

Надійшло до редакції 20.12.2002 р.